

CHEMISCH WEEKBLAD.

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING.

No. 6.

5 Februari 1916.

13^e Jrg.

INHOUD: Mededeelingen van 'het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Dr. G. C. A. VAN DORP, Opmerkingen naar aanleiding van „Englands Handelskrieg und die chemische Industrie von Prof. Dr. A. L. Hesse (Berlin) und Prof. Dr. H. Grossmann (Berlin). — Dr. A. J. KLUYVER, scheik. ing., Aanvullingen en verbeteringen van de Tijdschriftenlijst gepubliceerd in het Chemisch Jaarboekje 1915–1916. — A. VOSMAER, ing., Een bemiddelingsbureau voor uitvinders. — Mevr. Dr. T. POLAK—VAN DER GOOR, Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. — Boekaankondigingen. — Personalia, vacatures, industriële mededeelingen, enz. — Vraag en aanbod. — Ontvangen boeken, brochures, enz. — Ingekomen verhandelingen. — Correspondentie.

Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Algemeene Vergadering op Zaterdag 29 April 1916 te Amsterdam.

Het Alg. Bestuur brengt het volgende ter kennis van de leden der Ned. Chem. Ver.

Op Zaterdag 29 April 1916 zal te Amsterdam eene algemeene vergadering worden gehouden. In deze vergadering zal des morgens door Prof. Dr. A. F. HOLLEMAN eene rede worden gehouden over de refractometrische onderzoekingen van J. F. EYKMAN.

Het is bij de voorbereiding der winter-vergadering in 1915 gebleken, dat er vele leden zich voor korte mededeelingen beschikbaar stelden, zonder dat hun daartoe op deze vergadering de gelegenheid kon worden gegeven. Het Algemeen Bestuur heeft nu het denkbeeld overwogen, om in den namiddag van 29 April 1916 in een klein aantal sekties aan eenige sprekers gelegenheid te geven, korte mededeelingen uit de praktijk te doen of eenvoudige voordrachten of demonstraties te houden.

Voorloopig is overwogen in 2 sekties te vergaderen; in de eene kunnen onderwerpen uit de Algemeene Chemie, in de tweede onderwerpen uit de Toegepaste Chemie aan de orde komen. Zoo noodig of gewenscht behoudt het Alg. Bestuur zich voor daaromtrent eene nadere regeling te treffen. Deze sektievergaderingen zullen op het zelfde uur (om 2 uur des middags) aanvangen, zoodat zij door verdeling van de bezoekers een intiemer karakter zullen hebben dan de algemeene vergadering.

De leden, die bereid zijn in een dezer sekties een spreektbeurt te vervullen in den zin als boven aangegeven, worden uitgenoodigd, zich zoo spoedig mogelijk aan den Secretaris op te geven, met vermelding van het onderwerp, waarover zij willen spreken.

Namens het Alg. Bestuur,

A. LAM, Voorzitter; P. A. MEERBURG, Secretaris.

Aangenomen als lid:

JAC. VAN DER SPEK, chem. cand., Schroeder v/d. Kolkstraat 19bis. Utrecht.

Candidaat-Lid:

Dr. H. C. S. SNETHLAGE, ing., landb. scheik., ass. anorgan. chem. Univ. lab., Martinikerkhof 17a, Groningen,

voorgedragen door Dr. W. P. JORISSEN en Dr. P. A. MEERBURG.

Adresveranderingen en adresverbeteringen:

A. KAYSER, scheik. ing., Keizersgracht 26, Amsterdam.

CATHA. H. PONTIER, scheik. ing., Aerssenstraat 253, 's Gravenhage.

J. DE GRAAFF, cand. scheik. ing., Hugo de Grootstraat, Delft.

W. WESSEL, Schiedamsche weg 41a, Rotterdam.

Dr. P. A. MEERBURG, Secretaris,
Drift 14, Utrecht.

**OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN „ENGLANDS
HANDELSKRIEG UND DIE CHEMISCHE INDUSTRIE
VON PROF. DR. A. L. HESSE (BERLIN) UND
PROF. DR. H. GROSSMANN (BERLIN)”¹⁾.**

DOOR

G. C. A. VAN DORP.

Wie zijn weg vinden wil in de chemische industrie, hij zij industrieel of student, mag niet nalaten boeken als deze „Handelskrieg” van HESSE en GROSSMANN, als „Deutschlands chemische Industrie 1888–1912” van LEPSIUS of „Wissenschaft und Technik” van DUISBURG te lezen. Zij toch geven eenen machtigen indruk van de krachten waardoor, en de wegen waarlangs, Duitslands chemische industrie groot is geworden. Zij doen meer: zij wijzen ook op het groote belang, hetwelk een land heeft bij de ontwikkeling zijner chemische industrie en de gevaren, welke het bedreigen, wanneer het in die ontwikkeling achterblijft. Zij leeren hoe tal van andere belangen weder afhangen van de chemische industrie. Om al deze redenen behooren zij niet alleen in handen te komen van technische chemici, maar in de eerste plaats van staathuishoudkundigen en allen, die een invloed uit kunnen oefenen op de ontwikkeling der chemische industrie: wetenschappelijke chemici en physici, kooplieden, bankiers, bestuursambtenaren en juristen. In allen gevalle behooren chemische studenten, aanstaande juristen en studenten aan handelshoogescholen te weten, wat er in deze boeken staat.

Deze „Handelskrieg” heeft dan ook reeds eenige aandacht getrokken buiten chemische kringen, zooals eene bespreking in de „N. Rott. Ct.” deed zien.

Het boek schijnt geschreven te zijn met het doel te laten zien, hoe Engeland het toegelegd heeft op den industrieelen ondergang van Duitschland en daarom den oorlog aangestookt heeft. Afgunst zou hier de hoofdrol spelen.

Vermoedelijk zal geen neutrale evenwel er deze overtuiging uit mededragen. Naast enkele beschouwingen over de Amerikaansche,

¹⁾ Sonderausgabe aus der Sammlung chemischer und chemisch-technischer Vorträge. Herausgegeben von Prof. Dr. W. HERZ, Breslau. Band XXII. Stuttgart, Verlag von FERDINAND ENKE; 1915, 304 bladz., ingenaaid Mrk. 12.—.

Russische en Italiaansche chemische industrie in verband met de Deutsche chemische industrie en den oorlog, is het in hoofdzaak eene samenvoeging van wat door vooraanstaande Engelsche chemici gezegd is over Englands en Duitschlands chemische industrie.

In die Engelsche verhandelingen treffen ons naast een enkelen klank van bitteren haat, door den oorlog waarschijnlijk opgewekt (klanken zooals wij die ook van de andere zijde wel gehoord hebben), veel meer groote waardeering voor wat Deutsche energie en werkkraft vernochten en een verwijt over de tekortkomingen van eigen fabrikanten, kooplieden, bankiers en regeering.

Hierdoor is het boek leerzaam voor ons, daar het de redenen, die den geweldigen opbloei der Deutsche chemische industrie bewerkten, stelt tegenover de oorzaken van den achterstand der Engelsche chemische industrie. Te weten :

1°. In Duitschland eene passende ch mische opleiding, in Engeland aan de oude hoogeschoolen als Cambridge en Oxford eene wijze van studie en beoefening van gezelligheid en sport, welke niet geschikt is om voor de praktijk passende chemici op te leiden. Daartegenover slechts enkele nieuwe instituten, welke minder in tel zijn, en wier leerlingen sociaal achterstaan.

2°. Grootere werkijver aan Deutsche zijde. Zoo zou een gewone Deutsche directeur eener chemische fabriek werken van 8 uur 30 's morgens tot 6 uur 30 's avonds met twee uur rust, de Engelsche van 11-4 uur, hoogstens 5 dagen in de week. Ter illustratie mag ik het volgende mededeelen : In het begin van den oorlog trof ik, op de boot van Rotterdam naar Tilbury varende, een Ehgelschman (verkapt Duitscher), die niet veel meer zeide dan : „when this war is over England will be a second rang power” en „in England there is too much foxhunting”. Al zou ik op zijne voorspelling niet vooruit willen loopen : dat er in Engeland te veel foxhunting en golf en voetbal is, om de chemische industrie tot bloei te laten komen, zou ik wel vreezen. Men wil te veel „aan zijn leven hebben” buiten zijn werk om. Dit geeft misschien een harmonischer ontwikkeld aangenamer mensch, maar het brengt geen industrie vooruit.

3°. Voldoende waardeering van wetenschappelijke chemische hulp door den Deutschen fabrikant, onvoldoende waardeering bij den „praktischen” Ehgelschman. De Duitscher stelt gaarne eenen scheikundige in zijn bedrijf te werk, die van het speciale vak nog niets afweet, er alles van kan leeren ; de Ehgelschman neemt liever eenen werkmeester, die er alles van weet, niets nieuws er van kan leeren.

40. In verband met het voorgaande ook onvoldoende gebruik van wetenschappelijk geschoold personeel voor de directie der groote fabrieken.

Teekenend is, dat bij de plannen, die in Engeland tijdens dezen oorlog opkwamen, om met regeeringshulp eene groote chemische fabriek op te richten, speciaal voor bereiding van kleurstoffen, in het directorium geen plaats was ingeruimd voor den wetenschappelijken chemicus. Men vreesde, dat deze door zijne kennis te groot overwicht zou hebben!!! Daarom wenschte men alleen goede chemische hulp in den vorm van eenen chemischen adviseur der directie. Daartegenover mag men zeggen „die Idee einen Börsenmakler oder einen pensionierten Oberst an die Spitze eines wissenschaftlich-industriellen Werkes zu setzen würde man in Deutschland als eine Verrücktheit betrachten”. In Duitschland staan aan het hoofd der groote chemische fabrieken, die met kapitalen van f 100.000.000.— en meer werken, mannen als Prof. BERNTHSEN, Dr. DUISBURG, Prof. LEPSIUS. Alleen de wetenschappelijke nieuwigheden geven aan dergelijke fabrieken hare groote successen, het overige terrein is te platgetreden. Ook die Engelsche chemische fabrieken, welke goed gaan of gingen, stonden onder chemische leiding. Zoo bleef de chloorkalkindustrie, in 1788 door den scheikundige TENNANT in St. Rollox gesticht, steeds onder chemische leiding en bloeit nog. Zoo heeft aan de in 1836 gestichte United Alkaly Cy een beroemdheid als MUSPRATT de directie gevoerd. Zoo telde the Castner-Kellner Cy onder hare directeuren een man als ROSCOE, zoo waren Dr. MOND, en de beroemde staalfabrikanten LAKTHIAN BELL en BESSEMER, in de eerste plaats chemici, dan zakenmensen. Zooals in het zakenwezen vindt ook in regeeringskringen de wetenschappelijke kennis in Engeland niet voldoende waardeering. Een jurist als Lord MOULTON organiseert de studie der tuberculose, de studie der kleurstoffen en de studie der explosiefstoffen; Duitschland legt zijne wetenschappelijke problemen niet in handen van juristen. Men zou tegenover een militarisme, waaraan Duitschland mag lijden, wel een jurisme kunnen stellen als speciaal Engelsche ziekte, die misschien ook bij ons te lande, zij het in geringere mate, voorkomt.

40. Goede samenwerking tusschen de banken en de industrie in Duitschland, bij eene wat men in Nederland noemt „niet conservatieve” leiding der banken, welke het der industrie mogelijk maakte groote credieten te verkrijgen op weinig bezwarende voorwaarden. Deze leiding heeft in de afgelopen 30 jaren ook voor de banken geen windeieren gelegd. Wij zullen af moeten wachten, hoe zij zich

na den oorlog houden zullen in vergelijking met meer conservatief bestuurde geldinstellingen). In Engeland is voor nieuwe vindingen of nieuwe zaken op chemisch gebied bijna geen geld te vinden of alleen onder zeer bezwarende omstandigheden. Bij ons te lande mag men gelukkig zeggen, dat in de laatste jaren de belangstelling in eigen industrie veel grooter geworden is.

5°. In Duitschland is eene betere alcoholwetgeving. Voor de chemische industrie zijn methylalcohol (houtgeest) en aethylalcohol onmisbaar. Zij moet deze tegen zeer lagen prijs en gemakkelijke conditiën te harer beschikking hebben. Wordt daar niet voor gezorgd, dan kan de (fijnere) chemische industrie (kleurstoffen, geneesmiddelen enz.) zich niet ontwikkelen.

6°. De vrachten zijn in Duitschland gunstiger dan in Engeland. De tarieven worden er in Duitschland naar ingericht, de industrie in de concurrentie tegen het buitenland te steunen. In Engeland gebeurt dit niet, terwijl verder bij den aanleg en het beheer der spoorwegen, te veel kapitaal is weggewerkt, zoodat de opbrengsten der sporen te hoog moeten worden om goedkoope vrachten toe te laten. Voor een deel is dit te wijten aan te hooge kosten voor onteigening bij het aanleggen der spoorwegen.

7°. In Engeland zijn de zaken te veel nog in particuliere handen, waarbij te groote neiging schijnt te bestaan de winsten te verbruiken voor particuliere doeleinden en niet voldoende gereserveerd wordt voor verbetering en uitbreiding. Wij zouden zeggen: de fabrieken worden in tegenstelling met de banken niet voldoende financieel-conservatief beheerd.

Wanneer wij nu als neutralen niet mogen meenen, dat dit boek bewijst, dat de Engelschen dezen oorlog aangestookt hebben om Duitschlands industrie te breken, dan zien wij toch duidelijk, dat in Engeland een streven is wakker geworden, om zijne chemische industrie op de hoogte van zijn tijd te brengen. Met de beide schrijvers mogen wij evenwel betwijfelen, of dit streven doel zal treffen. De geheele sociale verhoudingen in Engeland werken daar niet toe mede, evenmin de psychologie van het volk; dan, zooals wij reeds gezien hebben, de wijze waarop de zaak aangevat wordt. Vergeten wij ook niet, dat Duitschlands chemische industrie opkwam in een tijd, waarin in Duitschland werkkrachten en bouwterreinen goedkoop te verkrijgen waren, een voordeel wat op het oogenblik noch Engeland noch ons eigen land biedt, en wat men niet te zeer onderschatten moet.

Men kan nu niet weten, wat de uitslag van dezen oorlog brengen zal, maar daarvan afgezien mag men veeleer verwachten, dat Engeland zich zeer aan zal moeten grijpen, om niet dat te verliezen, wat het op chemisch industrieel gebied nog heeft, d.w.z. de leiding in de fabricatie der z.g. zware chemikalien als soda, zwavelzuur, chloorkalk, loog, ammoniumsulfaat enz. Dit is een bedrijf, hetwelk tot voor kort den scheikundige veel minder kans op loonenden arbeid scheen te beloven, dan dat der kleurstoffen of geneesmiddelen, en door de groote Duitsche fabrieken niet zoo sterk betreden werd. Zien wij evenwel de opvallende successen, welke zij ook op dit gebied in de laatste jaren behaald hebben (bereiding van cyaanverbindingen, ammoniak, kalkstikstof, enz.), dan krijgt men den indruk, dat de Engelsche fabrieken zich zeer zullen moeten inspannen, om ook op het gebied der zware chemikalien niet achter te blijven.

Meer bevreesd dan voor de concurrentie van Engeland op chemisch gebied zijn de schrijvers voor die van Amerika en mijns inziens terecht; ja het zou mij niet verwonderen, als de gevaren, welke van die zijde dreigen, nog veel grooter waren, dan zij op het oogenblik vermoeden.

Amerika heeft reeds eene betrekkelijk groote chemische industrie. Er zijn reeds 2140 chemische fabrieken met een kapitaal van 483.000.000 dollar en 88000 arbeiders. Het maakt meer zwavelzuur volgens de contactmethode (nieuwste methode) dan alle andere landen te zamen; het vloeit over van chemische grondstoffen. Wel heeft men gezegd, dat het Amerikaansche teer niet geschikt was als grondstof voor de bereiding van chemikaliën (de Amerikaansche kolen zouden geen geschikt teer geven), maar men heeft ook gezegd, dat in Amerika geen cement te maken was, geen soda, geen natron. Dat alles wordt er nu in goede kwaliteit gemaakt en reeds maakt men er eene uitmuntende aniline-olie (en wie weet wat er tijdens den oorlog nog bijgekomen is). Men tracht in Amerika aan het volk het geweldige belang eener chemische industrie duidelijk te maken en schijnt daarin te slagen. (Reeds voor jaren zeide een bekend Amerikaan, dat in den oorlog dat land overwint wat de beste chemische industrie heeft.)

Reeds staat het chemisch onderwijs er op betrekkelijk hoogen trap en worden ontelbare chemici opgeleid aan verschillende inrichtingen van onderwijs. Alleen de stad New-York telt daarvoor drie reuzenlaboratoria, waaronder dat van de Columbia-Universiteit, hetwelk o.a. voorzien is van eene geheele proeffabriek met fabriekstoestellen, om de in het klein wetenschappelijk uitgewerkte werkwijzen in het groot

te probeeren en er de beste toestellen voor te kiezen. Bij hare oprichting was deze proeffabriek een unicum. De bibliotheken worden er meer ten algemeenen nutte beheerd, dan bij ons en trekken een geweldig bezoek tot zich. Zoo b.v. die van de stad Pittsburg ¹⁾, in grootte vergelijkbaar met Amsterdam. Deze bibliotheek wordt gedeeltelijk beheerd door bibliothecarissen met natuurwetenschappelijke opleiding, en heeft eigen leeskamers en teekenkamers overdag en ook den geheelen avond gratis beschikbaar voor de gebruikers.

Het jaarlijksch bezoek bedraagt 1.500.000 personen; het aantal uitgeleende boeken bedraagt 1.250.000 per jaar. Bij ons te lande zijn de groote bibliotheken op natuurwetenschappelijk en technisch gebied zeer slecht voorzien, het ergste de Koninklijke bibliotheek in Den Haag en alle worden op conservatief-literaire wijze beheerd, zelfs de bibliotheek van de Technische Hoogeschool te Delft, naar ik meen, door een literator, terwijl de meeste alleen op uren geopend zijn, waarop de natuurwetenschappelijke werkers en technici niet van hunne laboratoria of fabrieken gemist kunnen worden.

Wel is nog de kennis der scheikunde bij vele leiders der Amerikaansche chemische fabrieken gering, en komt het nog voor, dat financiers zeer bereidwillig ondernemingen steunen, waarvan ieder scheikundige zou kunnen zeggen, dat ze geen kans op succes hebben, maar in dit land van hard werken en met kracht doorzetten, staat na den oorlog den Europeeschen fabrikanten eene harde concurrentie te wachten. Daar mag men zich zeker van gevoelen.

Waar de Duitscher in dit werk zelf aan het woord is, doet het ons eigenaardig aan, een warm pleidooi te lezen voor het stelsel van den vrijen handel, d. w. z. voor ... Engeland, terwijl Duitschland het land der National-oeconomie is, het land van het sterk doorgedreven beschermende stelsel. Ook is het meten met twee maten in eene andere zaak zichtbaar, n.l. bij het bespreken van het octrooirecht. Reeds toen wij onze Nederlandsche octrooiwet verkregen, trof het mij, dat van Duitsche zijde vrij scherpe critiek werd vernomen tegen de bepaling, in onze wet voorkomende, dat de octrooien in het eigen land uitgevoerd moeten worden, eene bepaling, welke evenzoo in het Duitsche Patentgesetz voorkomt. Ook nu wordt deze bepaling, sinds enkele jaren in Engeland nieuw er bij gekomen, aan dit land ver-

¹⁾ Deze bibliotheek (bouwkosten f 14.500.000) is eenestichting van CARNEGIE. Zij heeft 8 filialen in verschillende deelen der stad. Voor het jaarlijksch onderhoud is f 625.000 beschikbaar.

weten, wat wel een zeer zonderlingen indruk maakt. Zeer zonderling is ook in de verhandeling van den Amerikaan (?) C. Hesse de waarschuwing voor een dergelijken uitvoeringsdwang, waar hij met Deutsche vergelding dreigt.

Maar laten wij dit boek met critiek (die altijd noodig is, hier en en overal) lezende, niet te veel onze aandacht geven aan dat, wat wij in den Duitscher afkeuren, maar ons oog geopend houden voor al zijne verdiensten (die, voor ons als vaklieden, in de ontwikkeling zijner chemische industrie zoo schitterend te voorschijn komen) en het ons niet aan zelfcritiek laten ontbreken.

Katwijk aan Zee, 11 Januari 1916.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN VAN DE TIJDSCHRIFTENLIJST GEPUBLICEERD IN HET CHEMISCH JAARBOEKJE 1915—1916.

De hierachter volgende lijst geeft de titels weer van verschillende, voor den chemicus van belang te achten, tijdschriften, welke sinds aanvang 1915 door Nederlandsche Bibliotheken zijn verworven. Tevens zijn opgenomen talrijke aanvullende opgaven, welke in de het laatst gepubliceerde Tijdschriftenlijst (Chemisch Jaarboekje 1915—'16) nog ontbraken.

Eindelijk is hieraan nog toegevoegd een korte opgave van verbeteringen, welke in de genoemde Tijdschriftenlijst moet worden aangebracht.¹⁾

Hier moge thans nog de aandacht op de volgende punten worden gevestigd:

1. De in onderstaande lijst op de bekende wijze door afkortingen aangeduide bibliotheken komen alle ook voor in de Tijdschriftenlijst (Chemisch. Jaarboekje 1915—'16), behalve dat thans ook opgenomen zijn tijdschriften aanwezig in de Athenaeum-Bibliotheek en de Bibliotheek van de Koloniale Landbouwschool, beide te Deventer.

Ter vergemakkelijking van het gebruik der aanvullingslijst zijn de hieronder verkort aangeduide Bibliotheken hier nog afzonderlijk genoemd:

¹⁾ Een aanvullingslijst van de Boekenlijst (verschenen in Chem. Jaarb. 1913—'14, 179—352) is opgenomen in Chem. Weekbl. 1915, 834—870, 899, 900.

- A. = Amsterdam, Universiteit.
 Adc. = ———, Dr. G. DOYER VAN CLEEFF.
 Af. = ———, Lab. v. h. Dep. v. Fin.
 D. = Delft, Technische Hoogeschool.
 Dva. = Deventer, Athenaeum-Bibliotheek.
 Dvk. = ———, Koloniale Landbouw School.
 's-Ge. = 's-Gravenhage, Economische Bibl. v. d. Afd. „Handel”.
 's-Gk. = ———, Hoogere Krijgsschool.
 's-Go. = ———, Octrooiraad.
 Gch. = Groningen, Chemisch Laboratorium. ¹⁾
 Gk. = ———, Lab. Gem. Keuringsdienst.
 dH. = den Helder, Kon. Inst. v. d. Marine.
 Hm. = Haarlem, Koloniaal Museum.
 L. = Leiden, Universiteit.
 Lo. = ———, Org. chem. Lab.
 Lroh. = ———, Rijksbureau tot Onderzoek v. Handelswaren.
 Rk. = Rotterdam, Gem. Keuringsdienst.
 Uph. = Utrecht, Pharm. Lab.

2. De in onderstaande lijst gebezigde volgorde der titels van de tijdschriften is weer, evenals in de het laatst gepubliceerde Tijdschriftenlijst, de zuivere alphabetische der *volledige* titels, waarbij alleen een eventueel als eerste woord aanwezig lidwoord is weggelaten.

3. De in onderstaande lijst genoemde tijdschriften komen voor een deel niet voor in de oorspronkelijke Tijdschriftenlijst, andersdeel echter wel en zij zijn hier dan wederom opgenomen, omdat zij voor een bepaalde bibliotheek als aanwinst konden worden geboekt. Deze laatstgenoemde categorie is in de lijst met een * *voór den naam van het tijdschrift* gemerkt.

Indien men dus een tijdschrift wenscht te verkrijgen, dat in deze lijst gemerkt voorkomt, raadplege men steeds ook de oorspronkelijke lijst.

4. Men houde steeds in het oog, dat de beantwoording van de vraag, of een bepaald tijdschrift al dan niet voor den chemicus van belang moet worden geacht, afhankelijk is van de subjectieve beoordeeling van de bewerkers der verschillende bibliotheken, i. c. de leden der Bibliotheek-Commissie. Verschil in opvatting was hier onvermijdelijk en dus diene men in het bijzonder bij het opzoeken van een tijdschrift, handelende over een grensgebied der chemie, zeker rekening te houden met de mogelijkheid, dat zulk een werk ook in andere, dan de er bij vermelde bibliotheken aanwezig is.

A. J. KLUYVER, Secretaris der Bibl.-Comm.,
Delft, Laan van Overvest 52.

¹⁾ Vroeger gesplitst in **Ga** en **Go**.

A.

- Aanteekeningen der firma J. C. TH. MARIUS te Utrecht. **Uph.** Compleet.
- *Agricultural News. Imperial Department of Agriculture for the West-Indies. **Hm.** 1913—heden.
- Agriculture pratique des pays chauds (L'). **D. Hm.** 1 (1902)—heden.
- Agenda de médecine dosimétrique pour 1892. **A.** 1892.
- *Album der Natuur. **dH.** 1 (1852)—1909 (uitgaaf gestaakt), **Dva.** 1 (1852)—1883.
- Almanak voor genees- (heel-, verlos-) en artsenijbereidkundigen te Rotterdam. **A.** 1853—'72.
- *American Druggist and Pharmaceutical Record. **Af.** 36 (1900)—57 (1910).
- *American Journal of Pharmacy (The). **A.** 50 (1878), 56 (1884), 65 (1893)—78 (1906).
- *Analyst (The). **Uph.** 33 (1908)—heden.
- *Annalen der Chemie. **Dva.** 173 (1874)—209 (1880).
- *Annalen der Chemie und Pharmazie (LIEBIG). **Dva.** 33 (1840)—172 (1874), 8 Suppl. Bde. Register.
- *Annalen der Pharmacie. **Dva.** 1 (1832)—32 (1839).
- *Annalen der Physik und Chemie (POGGENDORFF). **Dva.** 1 (1824)—160 (1877). Jubelband.
- *Annalen der Physik und Chemie (WIEDEMANN). **Dva.** 1 (1877)—69 (1899). [1882—1894 ontbreken, eveneens 63 (1897)].
- *Annalen der Physik (DRUDE u. a.). **Dva.** 1 (1900)—heden; 's-Go. 1912—heden.
- Annalen der Staats-Arzeneikunde. **A.** 2 (1837)—7 (1842), 10 (1845), 11 (1846).
- Annales de la Société royale des sciences médicales et naturelles de Bruxelles. **A.** 1 (1892)—heden.
- Annales de l'Institut Colonial de Bordeaux. **Hm.** 2 (1905)—heden.
- *Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg. **Hm.** 1 (1876)—heden.
- Annals of the Transvaal Museum. **D. Hm.** 1—heden.
- *Année Scientifique et industrielle (L'). **Dva.** 1 (1857)—1874; **dH.** 1869—1893.
- Annuaire de la pharmacie française et étrangère. **A.** 1875.
- Annuaire de thérapeutique. **A.** 1 (1889)—8 (1896).
- Annuaire de thérapeutique, de matière médicale etc. **A.** 33 (1873)—35 (1875), 37 (1837)—46 (1846).
- Annuaire médical et pharmaceutique de la France. **A.** 5 (1853).
- Annuaire pharmatique fondé par O. REVEIL et L. PARISEL. **A.** 4 (1866), 6 (1868).

Annual Reports of the Columbia University of the city of New-York. **D.** 1913—heden.

Arbeiten aus dem pharmaceutischen Institut der Universität Berlin.

Uph. 3—heden.

*Archief voor de Java-Suikerindustrie in Ned. Indië. **Af.** 3 (1895)—16 (1908); **Dvk. Hm.** 1 (1893)—heden.

*Archief voor de Kinacultuur. **Hm.** 1 (1898)—heden.

Archiv der medizinischen Polizei und der gemeinnützigen Arzneikunde. **A.** 1 (1783)—6 (1787).

Archiv der praktischen Arzneikunst. **A.** 1 (1785)—3 (1787).

Archiv der Staatsarzneikunde. **A.** 1 (1804)—2 (1805).

*Archiv für experimentelle Pathologie and Pharmakologie. **A.** 1 (1873)—22 (1886), 28 (1890)—30 (1892).

*Archiv für Hygiene. **'s-Gh.** 1889—1908.

Archives de médecine et de pharmacie militaires. **A.** 31, 32 (1898), 35 (1900)—40 (1902).

*Archives du Musée Teyler. **Dva.** 1 (1868)—heden.

Archivos de pharmacia e ciencias accessorias da India Portuguesa. **A.** 2 (1865)—8 (1871).

Army and Navy Gazette. **dH.** 1889—1896.

Artilleristische Monatshefte. **dH.** 1907—1912 (onvolledig).

Artisan (The). **dH.** 1 (1845)—29 (1871).

Astronomisches Jahrbuch. **L.** 1776—1830.

B.

*Beiblätter zu den Annalen der Physik und Chemie. **Dva.** 1880—1882 en 1895—1900.

*Beihefte zum Tropenpflanzer. **Dvk.** 1913—heden; **Hm.** 1 (1900)—heden.

Beiträge zum Archiv der medizinischen Polizei und der Volksarzneikunde. **A.** 1 (1789)—8 (1799).

Beiträge zur Physiologie, Hygiene, Pharmakologie und Toxikologie. **A.** 1 (1875).

Bericht omtrent de Gouvernements Kina-onderneming. **Hm.** 1873—heden.

Berichte über Neuerungen auf den Gebieten der Pharmakotherapie und Pharmazie, herausgegeben von E. MERCK. **A.** 1893—heden.

Bericht von SCHIMMEL & Co. in Miltitz bei Leipzig. **A.** 1890, 1892, 1894—1908.

*Berichte der deutschen chemischen Gesellschaft. **Uph.** 35 (1902)—heden.

Berichte der Naturforschenden Gesellschaft in Freiburg. **L.** 1 (1858)—heden.

Berichte über das Hamburgische Kolonial Institut. **Hm.** 1 (1908)–heden.

Berigten van de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie. **A.** 1ste–5de reeks, 1845–1887.

Berliner astronomisches Jahrbuch. **L.** 1830–heden.

*Berliner klinische Wochenschrift. **Dva.** 1870–1891.

*Biochemische Zeitschrift. **Af.** 30 (1911)–heden.

Biologen-Kalender. **D.** 1 (1914)–heden.

*Bulletin de l'Association des Planteurs de Caoutchouc. **Hm.** 1 (1909)–heden.

*Bulletin de l'Institut botanique de Buitenzorg. **Dvk.** incompleet; **Hm.** 1 (1898)–heden.

Bulletin de la Société Belge d'Etudes Coloniales. **Hm.** 1 (1894)–heden.

Bulletin des sciences mathématiques, physiques et chimiques. Paris. **dH.** 1829–1831.

Bulletin des sciences technologiques. Paris. **dH.** 1829–1831.

Bulletin du Département de l'Agriculture aux Indes Néerlandaises. **Hm.** 1 (1906)–heden.

*Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg. **D. Hm.** (2) 1 (1911)–heden.

*Bulletin du Jardin Botanique de l'Etat à Bruxelles. **Hm.** 1 (1902)–heden.

Bulletin du Jardin colonial et du Jardins d'essai des colonies françaises. **D.** 1 (1902)–heden.

*Bulletin international de la répression des fraudes alimentaires. **Lroh.** 1 (1908)–heden.

Bulletin mensuel de l'association international du froid. **'s-Ge.** 1912–heden.

Bulletin of Miscellaneous Informations of the Royal Botanic Gardens at Kew. **Hm.** 1887–heden.

*Bulletin of Pharmacy (The). **A.** 5 (1891)–7 (1893).

*Bulletin of the Bureau of Chemistry (D. o. A. Washington). **Hm.** 69 (1905)–heden.

Bulletin of the Bureau of Plant-Industry (D. o. A. Washington). **Hm.** 1 (1901)–heden.

Bulletin of the Division of Botany (D. o. A. Washington). **Hm.** 6 (1887)–heden.

Bulletin of the Imperial Institute London. **Hm.** 1 (1903)–heden.

Bulletin of the U. S. Department of Agriculture. **D.** 1915–heden.

*Bulletin of the University of Montana. **D.** 1 (1901)–heden.

*Bulletin van de Inspectie van den Landbouw. West-Indië. **Dvk.** 1 (1904)–heden.

Bulletin van de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën. **Hm.** 1 (1890)–heden.

Bulletin van het Deli-Proefstation te Medan. **D. Hm.** 1 (1914)–heden.

Bulletin van het Departement van Landbouw in Suriname. **Hm.** 1 (1904)–heden.

*Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem. **Dvk.** 1892–heden; **Uph.** 1896–heden.

Bulletin van het Proefstation West-Java. **Hm.** 1 (1902)–heden.

C.

CARNEGIE Scholarship Memoirs (The Iron and Steel Institute). **D.** 1 (1909)–heden.

Centralzeitung für Optik und Mechanik. **D.** 36 (1905)–heden.

*Chemiker-Zeitung (KRAUSE). **Uph.** 26 (1902)–heden.

*Chemisch Weekblad. **Af.** 1 (1903)–heden; **dH.** 1 (1903)–heden; **Gk.** 5 (1908)–9 (1912); **'s-Ge.** 1911–heden.

*Chemische Apparatur. Zeitschrift für die maschinellen und apparativen Hilfsmittel der chemischen Technik. **D.** 1 (1914)–heden.

*Chemische Courant voor Nederland. **D.** 1 (1913)–heden.

*Chemische Revue über die Fett- und Harz-Industrie. **Hm.** 13 (1906)–heden.

*Chemisches Centralblatt. **Gk.** 1908–heden.

*Chemist and Druggist (The). **A.** 64 (1904)–heden.

Circulaires de l'Institut colonial Marseillais. **Hm.** 22 (1913)–heden.

Collegium. (Wissenschaftl.-techn. Beilage d. Deutsche Ledermarkt). **Hm.** 1910–heden.

Compte-rendu de l'Institut Colonial International Bruxelles. **Hm.** 1895–heden.

Comptes rendus des séances de la commission permanente belge de l'alimentation humaine. **Rk.** --.

Comptes rendes des travaux du Laboratoire de Carlsberg (voortzetting van: Meddelelser fra Carlsberg Laboratoriet). **D.** 1 (1882)–heden.

*Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Académie des sciences à Paris. **Dva.** 1 (1835)–heden.

Contribución al estudio de las ciencias Universidad nacional de la Plata. **D.** 1–heden.

Correspondance mathématique et physique. GARNIER et QUETELET. **dH.** 1 (1825)–5 (1829), (3) 1837–1839.

Cultura. **Dvk.** 1900–heden.

D.

Departement van Gouvernementsbedrijven. Dienst zoutverpakking.

D. 1910—heden.

Deutsche Glasermeister (Der). **'s-Ge.** 1908—heden.

*Deutsche Zuckerindustrie (Die). **Af.** 23 (1898)—heden.

E.

Economische Verslagen (bijlage van Handelsberichten enz.). **Lroh.**
1—heden.

Elektrochemische Zeitschrift. **D.** 1--heden.

*Elektrotechnische Zeitschrift. **'s-Ge.** 1910—heden; **'s-Go.** 1912—heden.

*Engineer (The). **'s-Ge.** 1911—heden; **'s-Go.** 1912—heden.

*Engineering. **'s-Go.** 1912—heden.

Engrais (L'). **'s-Ge.** 1910--heden.

F.

*Folia Microbiologica. **G.** 1 (1912)—heden.

*Forschungsberichte über Lebensmittel und ihre Beziehungen zur Hygiene, über forense Chemie und Pharmakognosie. (Voortgezet als: Zeitschr. f. Unters. d. Nahr.- u. Genussm.). **A.** 1 (1894)—4 (1897).
Fortschritt (Der). Internationales Central-organ für die praktische und commerciële Pharmacie und medicinische Notizen. **A.** 1 (1885)—5 (1889).

*Fortschritte der Chemie, Physik und physikalischen Chemie. **Dvk.**
1909—heden.

Fortschritte der naturwissenschaftlichen Forschung. **D.** 1 (1910)—heden.

G.

Gaea, Natur und Leben. **dH.** 1895—1909.

*Gazzetta chimica Italiana. **A.** 1 (1871)—heden.

GEHE's Handelsberichte. **Uph.** 1886—1904.

Geneeskundig Jaarverslag der Koninklijke Marine. **dH.** 1888--heden.

Geneeskundig tijdschrift voor de zeemacht. **dH.** 1 (1863)—9 (1871).
voortgezet als: Geneeskundig archief voor de zeemacht. **dH.**
1 (1872)—4 (1875).

*Geneeskundige bladen uit kliniek en laboratorium. **Dva.** 1 (1894)—1911.

*Geologische Rundschau. **D.** 1 (1910)—heden.

Gesetze und Verordnungen betr. Nahrungs- und Genussmittel. **Lroh.**
1910—heden.

*Gesundheitsingenieur. **'s-Go.** 1912—heden.

Giesserei-zeitung. Zeitschrift für das Giessereiwesen. **D.** 1913—heden.

- *Glashütte (Die). Zeitschrift für die gesamte Glasindustrie and verwandte Zweige. 's-Go. 1912—heden.
- *Glückauf. 's-Go. 1912—heden.
- Gördian. Zeitschrift für die Kakao-Industrie. 's-Ge. 1909—heden.

'H.

- *Halbmonatliches Literaturverzeichnis der „Fortschritte der Physik”. dH. 1912—heden.
- Halle aux cuirs (La). 's-Ge. 51 (1907)—heden.
- *Holdert's Polytechnisch Weekblad. 's-Ge. 1910—heden.
- *Hoppe-Seyler's Zeitschrift für physiologische Chemie. Af. 29 (1900)—71 (1911).

I.

- *India Rubber Journal (The). Organ of the Rubber, Gutta-percha, Asbestos and Electrical Industries. Dvk. 1913—heden.
- India Rubber Review. Ohio. 's-Ge. 8 (1908)—heden.
- India Rubber World. New-York. 's-Ge. 39 (1908)—heden.
- *Indische Mercur (De). Hm. 1 (1878)—heden.
- Industrie (De). Af. 4 (1898)—16 (1910).
- *Industriële Eigendom (De). D. 1 (1912)—heden.
- *Ingenieur (De). 's-Go. 1901—heden; Hm. 28 (1913)—heden.
- *Internationale Zeitschrift für Metallographie. Gch. 1 (1911)—heden.

J.

- *Jaarboek van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Dva. 1857—heden; dH. 1898—heden.
- *Jaarverslag der gouvernements-kinaonderneming in de residentie Preanger-regentschappen. D. 1900—heden; Uph. —.
- *Jaarverslag der tinwinning op Banka. D. 1910—heden.
- Jaarverslag Volksgezondheid. Uph. 1905—heden.
- *Jahrbuch der Chemie (RICHARD MEYER). Adc. 1 (1891)—22 (1912).
- *Jahrbuch der organischen Chemie (SCHMIDT). 's-Go. 1 (1907)—heden.
- Jahrbuch der technischen Zeitschrift-Literatur. D. 1914—heden.
- Jahrbücher der gesammten Medizin (SCHMIDT). Dva. 1834—heden.
- *Jahresbericht über die Fortschritte der chemischen Technologie. (WAGNER). Dva. 1 (1855)—1865; 's-Gh. 1882—1909.
- *Jahresbericht über die Fortschritte der Pharmakognosie, Pharmacie und Toxicologie. Uph. 1866—1889.
- Jason. Magazijn voor den zeeman, machinist en industrieel. dH. 2 (1870)—4 (1873).

*Journal de chimie médicale, de pharmacie et de toxicologie. **A.** (3) 2 (1845)–(5) 10 (1870).

Journal der Physik. **Dva.** 1790–1794.

*Journal of Agricultural Research. **D. Hm.** 1 (1913)–heden.

*Journal of Science and the Arts. Edited at the Royal Institute of Great Britain. **dH.** 1816–1831 (ontbreken vol. 2 en 3).

*Journal of the American Chemical Society. **Uph.** 26 (1904)–heden.

*Journal of the Royal United Service Institution. **D.** 1 (1858)–heden; **dH.** 46 (1902)–55 (1911), (eenige afleveringen ontbreken).

K.

Kakao und Zucker. **'s-Ge.** 1912–heden.

Kalender für die Gummi-Industrie und verwandte Betriebe. **D.** 1908, 1909, 1912, 1913.

*Kolloidchemische Beihefte. **'s-Go.** 1 (1909)–heden.

Korte berichten voor landbouw, nijverheid en handel (Buitenzorg).

Dvk. –; **Hm.** 1 (1911)–heden.

*Kunststoffe. **Lo.** 1 (1911)–heden.

L.

*Lancet (The). **Dva.** 1860–1867.

*Landwirtschaftliche Presse. **'s-Ge.** 23 (1896)–heden.

*Landwirtschaftliche Zeitung (Frühling's). **'s-Ge.** 17 (1909)–heden.

M.

*Maandblad uitgegeven door de Vereeniging tegen de kwakzalverij. **Uph.** compleet.

*Maandblad van den Centralen Gezondheidsraad. **Uph.** 1907–heden.

Maandblad voor toegepaste scheikunde. **A.** (2) 4 (1876)–(6) 3 (1892).

Marineblad. **D., dH.** 1 (1886)–heden.

*Matières grasses (Les). Organe scientifique et industrielle. **Hm.** 8 (1914)–heden.

Mededeelingen betreffende het zeewezen. **dH.** 1861–heden.

*Mededeelingen over rubber van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederlandsch Oost-Indië. **D., Dvk.** 1 (1911)–heden.

*Mededeelingen uit den Cultuurtuin. Buitenzorg. **D., Hm.** 1 (1913)–heden.

*Mededeelingen uit 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. **Uph.** –.

*Mededeelingen uitgaande van het Departement van Landbouw (Vervolg op: Mededeelingen uit 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. **Dvk.** 1905–heden.

- *Mededeelingen van de Afdeeling voor Plantenziekten. **D.** 1 (1912) – heden.
- *Mededeelingen van de Coöp. Apothekers Vereeniging „De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel”. **Uph.** 1902–1909.
- *Mededeelingen van de Rijks-Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen en de daaraan verbonden Instituten. **Dvk.** 1 (1908) – heden; **Hm.** 6 (1913) – heden.
- Mededeelingen van den adviseur der A. V. R. O. S. (Algemeene Vereeniging van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra). **D.** 1915 – heden.
- Mededeelingen van het Agricultuur-chemisch Laboratorium. **D., L.** 1 (1912) – heden.
- *Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan. **Dvk., 's-Ge.** 2 (1907) – heden.
- *Mededeelingen van het Kina-Proefstation. **D., Dvk.** 1 (1912) – heden.
- Mededeelingen van het Proefstation voor Agrogeologie. **D.** 1915 – heden.
- *Mededeelingen van het Proefstation Malang. **Dvk.** 1 (1911) – heden.
- Mededeelingen van het Koloniaal Instituut. **D., Hm.** 1914 – heden.
- *Mededeelingen van het Proefstation voor tabak. **D., Dvk.** 1 (1911) – heden.
- Mededeelingen van het Proefstation voor rijst. **D., Hm.** 1 (1912) – heden.
- *Mededeelingen van het Proefstation voor suikerriet in West-Java. **Dvk.** –.
- *Mededeelingen van het Proefstation voor suikerriet Midden-Java. Salatiga. **Dvk.** 1 (1911) – heden.
- *Mededeelingen van het Proefstation voor thee (Departement van Landbouw). **D.** 1 (1908) – heden; **Dvk.** 1 (1901) – heden.
- Medisch en pharmaceutisch nieuws. **Uph.** 1908 – heden.
- *Memoirs of the Department of Agriculture in India (Botanical and Chemical Series). **Hm.** 1 (1906) – heden.
- Merck's Jahresberichte über Neuerungen auf dem Gebiet der Pharmacotherapie und Pharmacie. **D.** 24 (1910) – heden; **Uph.** 1891 – heden.
- *Metal Industry (The). **'s-Ge.** 3 (1912) – heden.
- *Midland Druggist and Pharmaceutical Review (The). **Hm.** 43 (1909) – heden.
- Mikrokosmos. **Uph.** 5 (1911/12) – heden.
- *Milchwirtschaftliches Zentralblatt. **'s-Ge.** 1906 – heden.
- *Milchzeitung. **Gk.** 37 (1908)–40 (1911); **'s-Ge.** 35 (1906) – heden.
- Militaire Gids (De). **dH.** 1882–1896.
- Militaire Spectator (De). **dH.** 1863–1896, 1900–1911.

- *Minerva. Jahrbuch der gelehrten Welt. **Hm.** 22 (1913)—heden.
 Mitteilungen aus dem Gebiete der Lebensmitteluntersuchung und
 Hygiene, veröffentlicht vom schweizerischen Gesundheitsamte.
 (Travaux de chimie alimentaire et d'hygiène, publiés par le
 service sanitaire fédéral). **Lroh.** 1 (1910)—heden; **Rk.** —.
 Mitteilungen über Gegenstände des Artillerie- und Geniewesens. **dH.**
 3 (1872)—heden.
 Mitteilungen zur Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften.
L. 1 (1902)—heden.
 Moderne Therapie. **Uph.** 1 (1914)—heden.

N.

- *Nature (La). **D.** 29 (1901)—heden.
 *Naturwissenschaften (Die). Wochenschrift für die Fortschritte der
 Naturwissenschaft, der Medizin und der Technik. **'s-Go.** 1
 (1913)—heden.
 *Naturwissenschaftliche Umschau der Chemiker-Zeitung. **D.** 1 1912—
 heden.
 *Natuur (De). **'s-Go.** 1912—heden; **dH.** 1895—1914.
 *Natuur- en geneeskundig Archief voor Ned.-Indië. **Hm.** 1 (1844)—
 heden.
 Natuur en wetenschap. **D.** 1 (1914)—heden.
 *Natuurkundig tijdschrift voor Ned.-Indië. **Dvk.** 60 (1901)—heden.
 Nautical Magazine (The). **dH.** 1832—1878.
 Nauticus. **dH.** 1910—heden.
 Naval Annual. **dH.** 1886—heden.
 Naval Science. **dH.** 1 (1872)—3 (1874).
 *Nederlandsche lederindustrie (De). **D.** 24 (1912)—heden.
 *Neues allgemeines Journal der Chemie (GEHLEN). **Dva.** 1803—1806.
 *Neues Journal der Physik. **Dva.** 1795—1797.
 Nouveautés chimiques (Les). **Uph.** 1896—1908.
 Notice de l'Institut colonial de Marseille. **Hm.** 9 (1913)—heden.

O.

- *Ons orgaan. **Uph.** 1 (1910)—heden.
 Organ für den Oel- und Fett-handel. Trier. **'s-Ge.** 1910—heden.

P.

- *Papierzeitung. **'s-Go.** 1912—heden.
 *Petroleum. Zeitschrift für die gesamten Interessen der Petroleum-
 Industrie und des Petroleumhandels. **D.** 1 (1905)—heden.

Petroleum Review (The). **D.*** 7 (1902)–heden.

*Pharmaceutisch Weekblad voor Nederland. **Dvk.** 39 (1902)–heden.
Pharmaceutische Centralhalle für Deutschland. **Af.** 33 (1892)–heden;
Dvk. 42 (1901)–heden.

*Philosophical Magazine (and Journal of Science). **Dva.** 1832–heden;
dH. 1907–heden.

*Philosophical Transactions of the London Royal Society. **Dva.** 1
(1665)–heden. (1802 en 1882 ontbreken).

Primrose. Maandblad voor rubber. **Hm.** 1 (1913)–heden.

Proceedings of the National Academy of Science. **D.** 1 (1915)–heden.

*Publications of the Wellcome Chemical Research Laboratories. **A.** 1
(1900)–heden.

Q.

*Quarterly Journal of Science, Literature and the Arts (The). **dH.**
1816–1831. (vol. 2 en 3 ontbreken).

R.

*Recueil de l'Institut Botanique (LÉO ERRERA), Bruxelles. **Hm.** 1
(1906)–heden.

*Recueil des travaux botaniques Néerlandais. **D.** 1909–heden;
Hm. 1 (1904)–heden.

*Rendiconti della Società chimica di Roma. **Lo.** 1–6.

Rendiconti della Società chimica Italiana, (voortzetting van Rend. d.
l. Soc. chim. di Roma). **Lo.** 7–heden.

Reprints of the Alembic Club, Edinburgh. **Gch.** 1–18.

Revue d'artillerie. **dH.** 1873–heden.

*Revue de médecine. **Dva.** 1892–1902.

S.

Sammlung berg- und hüttenmännischer Abhandlungen **'s-Go.** Heft
118–heden.

Science Reports of the Tohoku Imperial University of Sendai.
Gch. 1912.

Scientia. (Voortzetting van: Rivista di Scienza). **L.** 7 (1910)–heden.

*Scientific American (The). **'s-Go.** 1912–heden.

Schei-, artsenijmeng- en natuurkundige bibliotheek (MEYLINK). **Dva.**
1829–1836.

Schweizerische Apothekerzeitung. (Vervolg van: Schweizerische Wochen-
schrift für Chemie und Pharmazie). **L.** 52 (1914)–heden.

Schweizerische Wochenschrift für Chemie und Pharmazie (vervolgd als Schweizerische Apotheker-Zeitung). **Uph.** 1898—heden.

Schweizerische Zeitschrift für Artillerie und Genie. **dH.** 26 (1896)—heden.

*Seifensiederzeitung und Revue über die Harz-, Fett- und Oelindustrie. **D.** 40 (1913)—heden.

Service géologique de Suède. **D.** 1915—heden.

Sirius. Zeitschrift für populäre Astronomie. **dH.** 1902—1907.

Süddeutsche Apothekerzeitung. **A.** 42 (1902).

Suikerindustrie (De). Orgaan van den Bond van oud-leerlingen der School voor suikerindustrie. **Dvk.** 1911—heden.

T.

*Tables annuelles de constantes et données numériques de chimie, de physique et de technologie. **Uph.** vol. I, II.

Technik und Wissenschaft. Monatschrift des Vereines deutscher Ingenieure. **'s-Ge.** 2 (1909)—heden.

Technologic Papers of the Bureau of Standards. **D.** 12 (1912)—heden.

*Teysmannia. **Dvk.** 12 (1901)—heden.

Therapeutische Monatshefte. **Dva.** 6 (1892)—1910.

Tijdschrift der algemeene technische Vereeniging van beetwortelsuikerfabrikanten en raffinadeurs. **'s-Ge.** 1910—heden.

*Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij. **Dvk.** 13 (1901)—heden.

*Tijdschrift over plantenziekten. **Dvk.** 1 (1895)—heden; **Uph.**

*Tijdschrift van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. **dH.** 1869—1906.

*Tijdschrift voor sociale hygiëne en openbare gezondheidsleer. **Gk.** 12 (1910)—14 (1912); **'s-Ge.** 1912—heden; **L.** 1 (1899)—heden.

*Tijdschrift voor toegepaste scheikunde en hygiëne. **Uph.** 1 (1897/98)—6 (1902/03).

Tijdschrift, toegewijd aan het zeewezen. **dH.** 1831—1835, (2) 1841—1852.

*Transactions of the Institution of Naval Architects. **dH.** 1 (1860)—29 (1888) (deel 22 ontbreekt).

*Tropenplanzer (Der). **Dvk.** 1913—heden.

*Tropical agriculturist (The). **Dvk.** 36 (1911)—heden.

U.

United Service Journal and Naval and Military Magazine (The). **dH.** 1832—1879.

United States Naval Institute Proceedings. **dH.** 1912—heden.

Universités (Les). **D.** 1913—heden.

V.

- *Verhandelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen (afdeeling natuurkunde) te Amsterdam. **Dva.** 1 (1854)—heden.
- *Verhandelingen [en Nieuwe verhandelingen] van het Bataafsche Genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte te Rotterdam. **dH.** 1 (1774)—12 (1798).
- Verhandelingen en berichten over eenige onderwerpen der zeevaartkunde. **dH.** 1837—1877.
- Verhandelingen van het Geologisch-mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën. Geologische sectie. **Gch.** 1 (1913)—.
- *Verhandelingen van het Koninklijk Instituut van ingenieurs. **dH.** 1851—1906.
- *Verhandelingen van Teyler's tweede Genootschap. **dH.** 7—heden.
- Verslagen der Marinevereeniging. **dH.** 1883—heden (van 1883—1886 incompleet).
- *Verslagen der zittingen der Koninklijke Akademie v. Wetenschappen te Amsterdam, Natuurk. afd. **Af.** 8 (1899—1900)—heden; **Dva.** 1892/93—heden.
- *Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen (afdeeling natuurkunde) te Amsterdam. **Dva.** (1) 1—17 (1853—1865), (2) 1—20 (1866—1884), (3) 1—9 (1885—1891); **dH.** 1858—1891.
- *Verslagen en Mededeelingen van de Afdeeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. **Dvk.** 1913—heden.
- *Verslagen en mededeelingen van de Directie van den Landbouw. **Dvk.** 1913—heden; **Lroh.** 1904—heden.
- Verslagen van het Geologisch-mijnbouwkundig Genootschap. **D.** 1 (1912/14)—heden.
- *Verslagen van landbouwkundige onderzoekingen der Rijkslandbouwproefstations. **Dvk.** 1913—heden.
- Verslagen van 's Lands-Plantentuin te Buitenzorg. **Uph.**
- *Veröffentlichungen des Kaiserlichen Gesundheitsamtes. **'s-Ge.** 22 (1898)—heden.
- *Vierteljahresschrift für praktische Pharmazie. **Af.** 7 (1910)—heden.
- *Weekblad voor gymasiaal en middelbaar onderwijs. **Dvk.** 1 (1904)—heden.
- *Weekblad voor melkhygiëne. **Gk.** 4 (1908)—5 (1909).
- *West-Indian Bulletin. The Journal of the Imperial Agricultural Department of the West-Indies. **D.** 3 (1903)—heden.

Wetenschappelijk jaarbericht der vereeniging ter beoefening van de krijgswetenschap. **'dH.** 1906—heden.

Wiener Seifensieder-Zeitung. **'s-Ge.** 1908—heden.

Y.

Yearbook of Pharmacy, comprising abstracts of papers etc. with the Transactions (Proceedings) of the British Pharmaceutical Conference.

Uph. 1870—1886.

Z.

*Zeitschrift des Vereins deutscher Ingenieure. **'s-Go.** 1907—heden.

*Zeitschrift des Vereins für die Rübenzucker-Industrie des deutschen Reichs (STAMMES, HERZFELD). **Af.** [2] 24 (1887)—34 (1897).

*Zeitschrift des Vereins der deutschen Zucker-Industrie (HERZFELD), (vervolg van: Zeitschr. des Ver. f. d. Rübenzucker-Industrie).

Af. [2] 35 (1898)—heden.

*Zeitschrift für analytische Chemie. **Uph.** 1 (1862)—heden.

*Zeitschrift für angewandte Chemie. **Uph.** 1902—heden.

Zeitschrift für Chemotherapie und verwandte Gebiete. **L.** 1 (1912)—heden.

*Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht. **Dvk.** 26 (1913)—heden.

*Zeitschrift für die gesammte Textil-Industrie, **'s-Go.** 1912—heden.

*Zeitschrift für Fleisch- und Milchhygiene. **L.** (Laboratorium van vergelijkende pathologie). 1 (1890)—heden.

*Zeitschrift für Instrumentenbau. **'s-Go.** 1912—heden.

Zeitschrift für praktische Metallbearbeitung. **D.** 1 (1912)—heden.

Zeitschrift für Sauerstoff- und Stickstoffindustrien. **D.** 1914—heden.

*Zeitschrift für Untersuchung der Nahrungs- und Genussmittel. **Af.** 17 (1909)—heden.

In de lijst van: „*Wetenswaardigheden omtrent verschillende bibliotheken, die chemische tijdschriften en werken bevatten*”, Chemisch Jaarboekje 1915'16, p. 188—192, behooren de volgende wijzigingen te worden aangebracht:

p. 190.

Delft.

Technische Hoogeschool. De bibliotheek is geopend alle werkdagen van 10—5 uur en van 7—9 uur, behalve des Woensdags van 10—5 en van 7—8 uur en des Zaterdagds uitsluitend van 10—5 uur.

In de Kerst- en Paaschvacantie iederen dag van 10—5 uur en in de zomervacantie iederen Maandag en Donderdag van 2—4 uur.

enz.

p. 191.

Deventer.

Athenaeum-Bibliiotheek, geopend iederen werkdag 1—2 uur.
Boeken worden uitgeleend.

Koloniale Landbouwschool.

p. 191.

's-Gravenhage.

Octrooiraad (Juliana van Stolberglaan 76). De bibliôtheek is geopend op de eerste 5 werkdagen van 9.30—4.30, des Zaterdag van 9.30—1.30. Boeken worden niet uitgeleend, tenzij met toestemming van den Directeur-Voorzitter.

Groningen.

De bibliotheken **Ga** en **Go** zijn thans gecombineerd.

ERRATA.

p. 208. Annalen der Chemie.

R. moet geschrapt worden.

p. 211. Apotheker-Zeitung.

lees in plaats van: Uph. 24 (1909) -- heden: Uph. 1890 -- heden.

p. 212. Arbeiten aus dem kaiserlichen Gesundheitsamte.

lees in plaats van: Gk. 1908—1912: Gk. 28 (1908)—48 (1914).

p. 212. Archiv der Pharmazie.

lees in plaats van: Uph. 205—heden: Uph. 204 -- heden.

p. 213. Archiv für wissenschaftliche Photographie.

lees in plaats van: Ag. 1 (100): Ag. 1 (1899).

p. 214. Arms and Explosiver.

lees in plaats van: Am. 7—8: Am. 1—8.

p. 218. Botanisches Centralblatt.

lees in plaats van: Hm. 1895 -- heden: Hm. 61 (1895) -- heden.

p. 227. Chemisches Centralblatt.

lees in plaats van: Uph. 1909 -- heden: Uph. 1897 -- heden.

p. 227. Chemisch Weekblad.

lees in plaats van: Uph. 1909 -- heden: Uph. 1905 -- heden.

p. 227. Chemische Zeitschrift (AHRENS).

lees in plaats van: Af. 1 (1900) -- heden: Af. 1 (1901) -- 9 (1910).

p. 231. Deutsche Nahrungsmittelrundschau.

lees: 's-Ge. 1911 -- heden.

p. 235. Gas (Het).

lees in plaats van: 's-Ge.: 's-Go.

p. 238. India Rubber Journal (The). Organ of the Rubber etc. *lees:*
Record of the Rubber etc.

- p. 239. Industrieel Eigendom (De). Hoofdblad.
lees in plaats aan: **Lroh.** — ; (met bijlage Octrooiraad): **Lroh.**
 1 — heden (met bijlagen: Octrooischriften).
- p. 242. Jahresbericht für Pharmazie, *lees:* Jahresbericht der Pharmazie
lees in plaats van: **Uph.** 1908 — heden: **Uph.** 1889 — heden.
- p. 248. Journal of the Chemical Society of London.
lees in plaats van; **Goe.** 1 (1863) — heden: **Go.** 1 (1863) — heden.
- p. 259. Metallurgie. Zeitschrift für die gesammte Hüttenkunde.
toevoegen: sedert 1913: Metall und Erz.
lees in plaats van: **D.** 1 (1004) — heden: **D.** 1 (1904) — heden.
- p. 259. Milchwirtschaftliches Zentralblatt.
lees in plaats van: **Gk.** 1 (1905) — heden: **Gk.** 4 (1908) — heden.
- p. 260. Milchzeitung.
lees in plaats van: 's-Ge.: 's-Ge. 35 (1906) — heden.
- p. 265. Nederlandsch tijdschrift voor melkhygiëne.
lees in plaats van: **Gk.** 1908 — heden: **Gk.** 6 (1910) — 8 (1912).
- p. 266. Nieuw tijdschrift voor de pharmacie in Nederland. 1868 — '88.
lees in plaats van: **Uph.** 18 (1885) — 21 (1888): **Uph.** 1870 —
 1888 (1871, 1874 en 1877 ontbreken).
- p. 268. Paper maker und Britisch Paper Trade Journal, *lees:*
 Paper Maker and British Paper Trade Journal.
- p. 270. Pharmaceutische Post.
lees in plaats van: **Uph.** 23 (1890) — : **Uph.** 23 (1890) — heden.
- p. 270. Pharmaceutisch Weekblad.
lees in plaats van: **Uph.** —.: **Uph.** 1 (1864) — heden.
- p. 271. Phosphate Industry (The).
lees in plaats van: 's-Go.: 's-Ge.
- p. 278. Revue générale du froid.
lees in plaats van: 's-Ge. 1911 — heden: 's-Ge. 1911 — 1912.
- p. 286. Tijdschrift voor nijverheid en landbouw in Ned.-Indië.
lees in plaats van: **dH.** 1865 — heden: **dH.** 1854 — 1865 (zeer
 onvolledig).
- p. 286. Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij.
vervalt. Zie p. 287.
- p. 293. Zeitschrift für analytische Chemie.
lees in plaats van: **A., Aa., At.** 1 (1892) — heden: **A., Aa., At.**
 1 (1862) — heden.
 " " " " : **D.** 1 (1862): **D.** 1 (1862) — heden.

EEN BEMIDDELINGSBUREAU VOOR UITVINDERS.

Naar aanleiding van het desbetreffende artikel van den Heer M. L. VAN DER SCHAAFF een paar opmerkingen.

Met de strekking ben ik het volkomen eens; ik zou menig punt nog wat willen aandikken, zoowel van de meestal waarlijk niet te benijden zijde van den uitvinder als van de zijde van octrooiaanvraag en octrooiverleening.

Ter habilitatie moge worden aangevoerd, dat ik sedert 20 jaar uitvinder ben en in verschillende landen te zamen op verschillende gebieden een kleine 50 octrooien gehad heb, zoodat ik wel wat ervaring op het gebied van octrooien heb (alle bedoelde octrooien dateeren van vóór den tijd, dat er Nederlandsche octrooien bestonden). Ik wist dus, toen in Holland ook octrooirecht kwam, hoeveel verdriet en teleurstelling den menschen wachtte, die meenen, dat de waarde van een vinding in de vinding zelf zit en nog niet weten, dat bijna zonder uitzondering de waarde pas komt, als er groot kapitaal is voor uitwerking en bovenal voor commercieele exploitatie.

De kosten, noodig, voor uitvinden en octrooi-nemen, zijn voor verreweg de meeste uitvinders onoverkomelijk; „payez, payez toujours” schreef de Heer v. D. SCHAAFF te recht.

Ik ga geheel accoord met de beschouwingen over de wenschelijkheid van een onpartijdig, belangloos, wetenschappelijk, technisch, juridisch, financieel bureau, maar geloof nog niet in de mogelijkheid der realisatie van zooiets, dat dan toch wel een staatsbureau zou moeten zijn. Ik vrees maar al te zeer, dat het met de in der daad goede en goed bedoelde plannen van den Heer VAN DER SCHAAFF zal gaan als met zoovele andere dergelijke plannen, die bedoeld zijn ten bate van de financieel minder bevoorrechten.

Eigenbelang is de kurk, waar alles op drijft. Zonder eigenbelang zinken alle goede bedoelingen naar den kelder. Het is wel heel jammer van de vele goede vindingen, die verloren gaan en jammer van het vele geld, dat verloren gegaan is, of door toevallige omstandigheden in andere zakken dan die van den uitvinder terecht komt, maar de menschheid is nu eenmaal nog lang niet op het standpunt, dat het wel van zijn naaste hem even lief is als het eigen wel.

Moge de stem van den Heer v. D. SCHAAFF nu eens niet zijn die eens roependen in de woestijn, moge zijn denkbeeld nu eens niet een utopie blijken te zijn, moge nu toch eens werkelijk ditmaal de

poging tot iets goeds ten bate van velen tot realisatie komen! Ik hoop het van harte, doch betwijfel het ten zeerste.

's Gravenhage, 31 Januari 1916.

A. VOSMAER.

Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.
Vergadering van 18 December 1915.

ERNST COHEN. „*De metastabiliteit der elementen en verbindingen als gevolg van enantiotropie of monotropie en haar beteekenis voor chemie, physica en techniek.*” II.

Verschillende gegevens uit de litteratuur bewijzen, dat in natuurlijke kalksteen naast calciet, den stabielen vorm van CaCO_3 , ook het metastabiele aragoniet voorkomt. De drie vormen van CaCO_3 : aragoniet, vateriet en calciet zijn monotroop. De omzetting van de eerste twee in calciet verloopt bij aanwezigheid van water reeds bij veel lager temperatuur dan in drogen toestand.

F. A. H. SCHREINEMAKERS. „*In-, mono- en divariante evenwichten.*” V.

De verschillende PT-diagramtypen, mogelijk voor een stelsel met willekeurig aantal componenten, kunnen ook afgeleid worden zonder kennis van het concentratiediagramtype of der samenstellingen van de in het invariante punt optredende fasen. Daartoe wordt gebruik gemaakt van het feit, dat het aantal kurvenbundels steeds oneven en minstens drie moet zijn, terwijl links en rechts van elken kurvenbundel altijd een zelfde aantal bundels moet liggen (een bundel vormen die kurven in een PT-diagram, die op elkaar volgen zonder van elkaar door metastabiele kurvendeelen gescheiden te zijn). Voor elk der op deze wijze afgeleide PT-diagramtypen kan ook het bijbehorend concentratiediagramtype worden gevonden.

T. P. — v. D. G.

Boekaankondigingen.

Adolf von Baeyer, zur Feier seines 80. Geburtstages. Die Naturwissenschaften III, Heft 44, 29 October 1915; 40 bldz. met een portret. Verlag von JULIUS SPRINGER, Berlin; Preis M. 0.60.

ADOLF VON BAEYER, de grootmeester der organische chemie in Duitschland, vierde eenige maanden geleden zijn tachtigsten verjaardag. Bij die gelegenheid werd een gedenkschrift uitgegeven tot hulde aan den grooten geleerde,

die aan de ontwikkeling der organische chemie zulk een leidend aandeel heeft gehad en onder zijn leerlingen velen telt, die zelf weer leiders van wetenschap en industrie werden, zooals VIKTOR MEYER, E. FISCHER, WILLSTÄTTER, DUISBURG, VON BRÜNING e. a.

De verhandelingen, waarvan hier de titels volgen, geven een indruk van de veelzijdigheid van BAEYER's genie: Adolf von Baeyer, door R. WILLSTÄTTER; Ueber die Rolle der organischen Arsenverbindungen in der modernen Medizin, door P. KARRER; Adolf von Baeyer's Arbeiten über die Harnsäuregruppe, door W. DIECKMANN; Die Bedeutung der Baeyer'schen Indigoarbeiten, door P. FRIEDLÄNDER; Die Phtaleine, door R. MEYER; Adolf von Baeyer's Arbeiten über die Konstitution des Benzols, door O. DIMROTH; Adolf von Baeyer und sein Einfluss auf die Entwicklung der Chemie der hydroaromatischen Verbindungen und Terpenkörper, door C. HARRIES; Adolf von Baeyer's Untersuchungen über Peroxyde und Oxonium-Verbindungen, door H. WIELAND; Adolf von Baeyer's Stellung zum Problem der basischen Natur des Kohlenstoffs, door W. SCHLENK.

In uitteraard korte trekken wordt hier de ontwikkeling van zeer belangwekkende problemen der organische chemie geschetst.

Men leze dit boekje en men zal onder de bekoring komen, welke uitgaat van het werken van een groot onderzoeker. J. P. W.

Natuur en vernuft. Verrassende uitkomsten van 's menschen speurzinn en vindingrijkheid. Onder leiding van Dr. N. G. VAN HUFFEL, door deskundigen op verschillend gebied. Met 700 tot 750 illustraties, waaronder 26 gekleurde prenten. Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij „Elsevier”, 1915 enz. (24 afl. à 45 cent).

De illustraties zullen wel iedereen voldoen, vooral die, welke naar foto's zijn gereproduceerd en waar dus niet de soms al te groote verbeeldingskracht van den teekenaar een rol heeft gespeeld. Mochten sommigen van den tekst hier en daar meer hebben verwacht, dan zij hun in herinnering gebracht, dat dit werk tot doel heeft „een goede, rustige, nooit door veel praten vermoeiende gids te zijn; een die wijst op 't voor ieder merkwaardige, op 't een ieder pakkende”. Voor nadere bijzonderheden toch zijn encyclopedieën, standaardwerken, handboeken de bronnen. Men neme deze uitgave niet ter hand voor studie, maar voor „verpoozing, ontspanning in den waren zin des woords”, zooals de inleiding vermeldt.

De zes tot nu toe verschenen afleveringen behandelen verscheidene aantrekkelijke onderwerpen. Wij noemen slechts: het staal, moscovisch glas, onbluscbare vuren, den oorlog in de lucht, een reusachtigen hevel, diepe grotten, watervallen, de kleur van den hemel, een ondergrondse zoutstad, scheepsgeschut, een motorpomp zonder zuiger, reddingklokken.

W. P. J.

Personalia, vacatures, industriële mededeelingen, enz.

Tot directeur-scheikundige van het Kaasconstrôlestation te Utrecht is benoemd Mevrouw R. SPANJAARD, apotheker, assistente aan den gemeentelijken keuringsdienst van voedingsmiddelen enz. te Haarlem.

Bij beschikking van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken is benoemd, voor het tijdvak van 1 Februari—31 December 1916, tot assistent voor de scheikunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, de Heer L. R. VAN DILLEN.

Bij beschikking van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken is, te rekenen van 1 Januari, aan Dr. P. E. VERKADE, scheik. ing., te Delft, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als assistent voor de organische scheikunde aan de Technische Hoogeschool te Delft, en is voor het tijdvak van 1 Februari—31 Augustus 1916 als zoodanig benoemd de Heer J. VAN GIFFEN te Delft.

Aan de Heeren J. B. NACHENIUS te Gorinchem en Ed. KOPPESCHAAR te Puttershoek zijn ter verdeeling den gecombineerden tweeden en derden prijs toegekend voor hun antwoorden op de prijsvraag over „Rationeele ketelvoeding in de suikerfabriek”, uitgeschreven door den Bond van oudleerlingen der School voor suikerindustrie te Amsterdam. Het eerste gedeelte van het antwoord van den Heer KOPPESCHAAR treft men reeds aan in de Januari-aflevering van „De Suikerindustrie”.

Op 19 Februari zal de Heer A. HELDRING, T., in de jaarlijksche algemeene vergadering van den Bond van oudleerlingen der School voor suikerindustrie te Amsterdam een voordracht houden over „Bronnen van stikstofverbindingen in vrede en oorlog”.

De commissie, aan welke door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam de toewijzing der gouden medaille van het Bakhuis-Roozeboom-fonds is opgedragen, bestaat thans uit de hooggeleerden Dr. H. KAMERLINGH ONNES, Dr. ERNST COHEN en Dr. F. M. JAEGER.

Tot lid van het Historisch Genootschap te Utrecht is o. a. benoemd Dr. W. P. JORISSEN.

In het Pharm. Weekbl. van 29 Januari schrijft Dr. J. SACK over den Surinaamschen neger QUASSIE, den ontdekker van het quassiehout.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch Indië wordt gevraagd een leeraar in de scheikunde (doctor of doctorandus in de scheikunde). Aanmelding vóór 20 Februari. Nadere bijzonderheden vindt men in de Staatscourant van 21 Januari, No. 17.

Het comité van de Internationale School voor Wijsbegeerte is voornemens reeds in den aanstaanden zomer vacatiecursussen te organiseren. Deze zullen worden gegeven in houten gebouwen, op te richten op een terrein, dat door den gemeenteraad van Amersfoort is afgestaan. Het is gelegen bij Oud-Leusden.

Het Koloniaal Instituut (Afdeling Handelsmuseum) heeft thans in „De Indische Mercuur” van 14 Januari een overzicht gegeven van nieuwe literatuur nopens vetten, oliën en wassen. Wat betreft het verkrijgen van overdrukjes verwijzen wij naar het medegedeelde in de vorige aflevering van het Chem. Weekblad.

Het *Parm. Weekbl.* van 29 Jan. bevat een referaat van een verhandeling van I. GUARESCHI over vergiftige gassen als oorlogswapen (*Journ. de pharm. et de chim.* 1915, 296). Zie ook „*The Chemist and Druggist*” 1916, 43.

Bij Kon. besl. van 8 Januari (uitgegeven 25 Januari), *St.bl.* No. 12, is de uitvoer verboden van rubber, getah pertja en daaruit vervaardigde artikelen.

Vraag en aanbod (Gratis).

[Bij alle aanvragen en aanbiedingen — zoowel aan het Bureau voor Handelsinlichtingen als aan den Redacteur — behoort een postzegel voor antwoord of doorzending te worden ingesloten.]

Te koop gevraagd 1):

aniline †
 Arabische gom †
 asbest (ruwe) †
 aspirine †
 azijnzuuranhydride †
 benzonaphtol †
 boorzuur †
 bruinsteen †
 calciumbisulfiet †
 carbolzuur (krist.) †
 Carnaubawas †
 celluloid †
 chloorkalk †
 chloorzwavel †
 curcumawortel †
 galalith †
 galnoten †
 grondnoten †
 harsgom (Ned. fabr.) †
 hydrochinon †
 kaliumchloraat †
 kaliumchloride †
 kolanoten †
 kopererts (gemalen, rood) †
 kwik †
 lecithine †
 metol †

mierenzuur †
 mirbanolie †
 montaanwas †
 natrium †
 natronloog †
 phosphorzuuranhydride †
 platina, zie adv.
 potasch †
 pyrogallol †
 quebracho-extract †
 salpeterzuur †
 schellak (gebleekt) †
 Solvay-soda †
 sumak †
 traan †
 vanadium †
 vermiljoen †
 vischlijm †
 wolvet †
 wormzaadolie †
 ijzeroxyde †
 zoutzure morphine †
 zwaveldioxyde †
 zwaveligzuur †
 zwavelzure ammoniak †
 zwavelzuur †

Te koop aangeboden:

aluminium (platen) †
 antimoon (regulus) †
 bismuth †
 caseïne †
 chemicaliën voor analytische, medische en technische doeleinden, zie adv.
 chemische en pharmaceutische producten, zie adv.
 chininesulfaat †
 chloorkalk-vervangingsmiddel †
 eigeel †
 gambier †
 gom copal †

hars (Amerikaansche) †
 indicatoren, zie adv.
 kiezelfluormagnesium †
 kopervitriool †
 lithographische verven (Ned. fabr.) †
 loodkoper †
 moffellakken (Ned. fabr.) †
 natriumsulfiet †
 normaaloplossingen, zie adv.
 palmolie †
 platina, zie adv.
 phosphorzuur †
 phosphorbrons †
 pijpzwavel †

1) Bij aanbieding moet worden vermeld, of de stof al of niet van Nederlandschen oorsprong is.

reagentia (zuivere), zie adv.
 salpeterzuur, zie adv.
 schelpkalk, zie adv.
 soda †
 tin †

zinksulfaat †
 zoutzuur, zie adv.
 zwavel †
 zwavelzure ammoniak †
 zwavelzuur, zie adv.

De met † gemerkte stoffen aan te bieden aan of aan te vragen bij het Bureau voor Handelsinlichtingen, Oudebrugsteeg 16, Amsterdam (Dir. O. KAMERLINGH ONNES).

 Zie verder het register der producten onzer chemische fabrieken in Chem. Jaarb. 1915-16 en ook de advertenties in deze aflevering n de vorige.

Ontvangen boeken, brochures, enz.

Antiquariats-Katalog No. 22 von J. FRANK's Antiquariat, Würzburg, Theaterstrasse 17.

Catalogus der boekenveiling bij G. THEOD. BOM & Zoon, Amsterdam, Kerkstraat 310.

Prospectus van het ingenieurbureau voor de chemische industrie van F. W. BAKEMA te Amsterdam, Keizersgracht 473.

Ingekomen verhandelingen.

A. M. KNOTTNERUS, Keukenzout- en aschbepalingen in brood.

H. C. S. SNETHLAGE, De anomalie der sterke electrolyten.

J. TEMMINCK GROLL, Over de aanwezigheid van urease in soja-boonen.

H. J. PRINS, De wet der massawerking als bijzonder geval van een algemeene reactiewet.

Correspondentie.

Bij deze aflevering zijn verzonden de registers van den vorigen jaargang.

* *

D. G. te D. Beide exemplaren van „Een mechanische beschouwing van de celdeeling” zijn reeds aan aanvragers verzonden. De schrijver, de Heer B. L. VAN ALBADA, hoofdofficier van gezondheid der Kon. Marine te Helder, zal U waarschijnlijk wel een exemplaar willen zenden. Het boekje is niet in den handel.

* *

Inzenders van verhandelingen, boekaankondigingen, enz. wordt vriendelijk verzocht op het handschrift hun volledig adres te willen vermelden.

* *

Ter bespreking zijn ontvangen:

J. D. BIERENS DE HAAN, H. J. F. BRUGMANS, J. P. B. DE JOSSELIN DE JONG, A. J. C. SNIJDERS, R. CASIMIR en H. U. MEYBOOM, Geschiedenis der wetenschappen.

E. JOBLING, Catalysis and its Industrial Applications; London, 1916, 120 pp.

Leden der Nederl. Chem. Ver., die deze boeken eerstdaags wenschen te bespreken, gelieven zich spoedig te wenden tot den Redacteur. De boeken worden het eigendom van de besprekers.